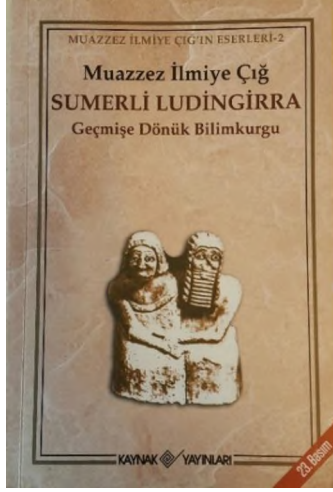

Çığ, M.İ. (2016). *Sümerli Ludingirra: Geçmişe Dönük Bilimkurgu*. (23. bs.) İstanbul: Kaynak Yayınları. ISBN 978-975-343-122-4

Demet Işık*

Book Review

Ludingirra the Sumerian

Sumerologist, writer M.İ. Çığ's work called Ludingirra the Sumerian: Science Fiction for the Past" has been adapted from the information in the tablets which belongs to thousands of years ago. The main character of the book Ludingirra, a writer, teacher, and poet wanted to reach future generations with his writings. The importance is given to writing, information, organizing, preservation and storing of information by Sumerians who lived thousands of years ago is worthy of esteem. I hope that our colleagues and others are going to be interested in this book.

Muazzez İlmiye Çığ, *Sümerli Ludingirra: Geçmişe Dönük Bilim Kurgu* adlı eseriyle, bir Sümer Şehir Devleti'nin yaşam tarzını, geleneklerini, binlerce yıl sonrasına taşınması açısından çok önemli bir işe imza atmıştır. Kitabın ilk basımı 1996 yılında yapılmış ve günümüze kadar bu eserin pek çok yeni basımı yapılmıştır. Kitabın tanıtımı 23. basım üzerinden yapılmıştır.

Kitap, Mezopotamya'nın güneyinde bir Sümer şehir devletinde yaşamış; öğretmen, yazar ve şair Ludingirra'nın yazdığı öykülerden oluşmaktadır. Yaşadığı dönemin siyasi, sosyal ve eğitim durumu ile kendi deneyimlerini gelecek kuşaklara anlatmak istemiş ve amacına ulaşmak için yazmaya başlamıştır. Sümerli Ludingirra'nın öyküleri 23 tableten oluşmaktadır. Ya da yazarının (M.İ. Çığ) söylediği gibi, tabletlerin ya tamamı bu kadardı, ya da yazdığı son kısımlar henüz açığa çıkmadan toprak altında beklemektedir.

Geçmişin derinliklerinden gelen bilgileri barındıran tabletlerden uyarlanan bu eser, nasıl da bunca yıl geçmiş olmasına rağmen şimdiki yaşantımızla benzerlikler gösteren kanıtlarla dolu. *Yazı kalır, söz uçar* (Latince: scripta manent, verba volant) deyiminin en çok bilinen anlamıyla yazıyı övdüğü düşünülür ancak bu söz, Söz'ü övmek içindir der Manguel (s. 68). Oysaki Sümer Devleti'nden günümüze ulaşan bu tabletler, bu sözün en çok bilinen anlamını yani yazıyı övdüğünü düşündürmektedir.

Kitabı oluşturan tabletlerin yazarı Ludingirra 70 yaşına geldiğinde ülkesinin gelecek kuşaklar tarafından da bilinmesi, unutulmaması için bir şeyler yazmaya karar verir. Bu amaçla yaşam öyküsünü, anılarını yazmaya başlar. Yazılarıyla, kendi ifadesi ile "Böylece her tarafa, herkese, her çağa ulaşabileceğimi umut ediyorum." (s.16) der.

Ludingirra, uygarlıklarının binlerce yıl sonra yaşayan insanlara da geçeceğini dile getirir. "Bizim uygarlığımız belki binlerce yıl sonra yaşayan insanlara da geçecek. Bizim attığımız temeller üzerine yenilerini koyacaklar. Ah! Onlar da bizi hatırlayıp bıraktığımız kültür

* Arş. Gör., Ankara Üniversitesi, Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü. E-posta: demeti@ankara.edu.tr
Res. Asst., Ankara University, Department of Information and Records Management.

mirası için teşekkür edebilseler!” (s.16) der. Hatırlıyoruz, sizi ve inşa ettiğiniz medeniyeti, nasıl unuturuz demek geliyor insanın içinden.

Arşiv ve kitaplıklarda araştırmalar yapan Sümerli Ludingirra, aynı zamanda öğretmenlik yapar, okuma-yazma öğretir, anılarını tabletlere yazarak gelecek kuşaklara aktarma sorumluluğu hisseder. Yazı aracılığıyla binlerce yıl sonrasına bile seslenebilme olanağını bulur.

Tapınak arşivleri, evlerdeki aile arşivleri ve kişisel kitaplıkları, yazıya ve okumaya övgüleri, bilgiye ve bilmeye sonsuz övgüsü, bilginler mahallesi, sözleşmeleri, tabletleri konularına göre sınıflamaları, kitaplıklar için hazırladıkları etiketleri ile bilginin düzenlenmesi sorumluluğunda olan bir Sümer uygarlığından bahsetmesi, kitabı bu konulara ilgi duyan herkese uygun hale getirmektedir.

Sümerlilerin “İnsan bildiğini, neden başkasına öğretmesin?” (s.76) diye bir atasözleri varmış. Ayrıca ataları, “yazı sanatın babası, konuşmanın ve bilginin annesi imiş” (s.4) demişler. Kitaplıklarını ve arşivlerini nasıl özenle koruduklarını ise şu sözlerle ifade ediyor Ludingirra, “Bizler kitaplık ve arşivlerimizi gözümüz gibi koruruz. Ülkemize zaman zaman saldıran düşmanların ilk işleri, saraylarda, tapınaklarda ve evlerde bulunan kitapları ve belgeleri kırıp parçalamaktır. Herhalde böylece, bizlere geçmişimizi unutturmaya ve kendilerini saydırmaya amaçlıyorlar. Onun için böyle bir saldırı karşısında halkımızın korumakta en çok özen gösterdiği şey, bu kitaplar ve belgelerdir. Onlar hemen küplere doldurularak bir boş kuyuya sarkıtılır veya gömülür. Bazen şurada burada yıllarca önce gömülmüş küpler bulunur. Hemen eski günlerden haber getiren bu tür küplerin içindekiler okunur, incelenir. Önemli görülenlerin kopyaları yapılarak diğer kentlerdeki kitaplıklara gönderilir. Bazen onlardan alınan bilgilerle başkaları birleştirilerek tarihsel olaylar zinciri ortaya çıkarılır” (s.107). Bu satırlar, onların bilgiyi saklama, koruma, çoğaltma yoluyla gelecek kuşaklara aktarma sorumluluklarına atıfta bulunması açısından oldukça önemlidir.

Ludingirra, tarihte ilk kadın yazar ve şair olarak kabul edilen Enheduanna’dan da bahseder. (s.77). Kendisinden 700-800 yıl önce yaşamış şairin kendisine ulaştığı gibi, kendisi de uzun yıllar sonra birilerine ulaşmak ister. Hep bir şair olarak hatırlanmak, yazdıklarının gelecek kuşaklara ulaşmasını istemiş. İnsan okurken “Evet duyduk seni Ludingirra, sesin yazın aracılığıyla ulaştı bize, rahat uyu” demek istiyor satırları okudukça.

Ayrıca, Ludingirra’nın kendisinin da yaşadığı şehir Nippur’da bir “bilginler mahallesi” var ki, (bütün okumuş ve bilginlerin yaşadığı mahalle) onu detaylı bir şekilde anlatır: “Buraya daha yaklaşırsanız değişik bir hava ile karşılaşacaksınız. Her yerine bilginin adeta kokusu sinmiş, yüceliği gözle görülecek kadar ortalığı sarmıştır... Oturanlar derin bir sessizlik içinde kendi işleri, yazıları, çizileriyle uğraşırlar.

Bizim halkımızın en büyük özelliklerinden biri de bilginleri, okumuşları bir kral olarak saymaları, onlara önem vermeleridir. Bu nedenle, şehir yöneticileri de bu mahallenin sularına, temizliğine, düzenine ayrı özen gösterir.” (s.103).

Ludingirra’nın Nippur’u canlanıyor gözlerimizde kitabı okurken. İnsan ilk başta 4.000 yıl öncesini nasıl canlandıracağını bilemese de, film gibi akıyor kitap, her bir satırı ayrı bir heyecanla. Bir solukta okunacak ama okurken tekrar edilecek satırlarla dolu bir kitap. ‘Sümerli Ludingirra’nın yazının, kitabın tarihini bilmek sorumluluğunu taşıyan özellikle Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümleri öğrencileri, kütüphaneciler tarafından okunması gerektiğini düşünmekteyim.

Kaynakça

Manguel, A. (2015). *Okumanın tarihi*. (F. Elioğlu, Çev.). (7. bs). İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.